

ЦІЛЬ 5: ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

Забезпечення
гендерної
рівності,
розширення прав
і можливостей
усіх жінок та
дівчаток.

Припинення всіх форм дискримінації щодо жінок і дівчаток є не лише базовим правом людини, воно також має вирішальне значення для прискорення сталого розвитку. Неодноразово було доведено, що розширення прав і можливостей жінок і дівчаток справляє суттєвий позитивний вплив у всіх сферах і сприяє економічному зростанню та розвитку.

З 2000 року гендерна рівність займає провідне місце в роботі ПРООН, а також партнерських організацій у системі ООН і світової спільноти. Відтоді ми досягли значного прогресу. Школу зараз відвідують більше дівчаток, ніж 15 років тому, а у більшості регіонів було досягнуто гендерного паритету в початковій освіті.

На сьогодні 41 % оплачуваних працівників поза межами сільського господарства складають жінки, тоді як у 1990 році цей показник становив 35 %.

Цілі сталого розвитку розвивають ці досягнення з метою гарантованого припинення дискримінації по відношенню до жінок і дівчат у всьому світі. У деяких регіонах на ринку праці досі існує величезна нерівність, а жінки позбавлені рівного доступу до робочих місць.

Сексуальне насильство та експлуатація, нерівноправний розподіл неоплачуваного догляду за дітьми та домашньої роботи, а також дискримінація на державній службі досі залишаються величезними перешкодами.

Забезпечення
гендерної
рівності

Надання жінкам рівних прав на економічні ресурси, такі як земля і власність, є життєво важливими завданнями в контексті реалізації цієї цілі. Не менше значення має забезпечення загального доступу до охорони сексуального і репродуктивного здоров'я. На сьогоднішній день державні посади обіймають більше жінок, ніж будь-коли раніше, проте заохочення жінок-лідерів сприятиме зміцненню політики і законодавства для посилення ґендерної рівності.

Завдання:

- 5.1. *Забезпечення реалізації ефективної державної політики у всіх сферах життєдіяльності суспільства для зменшення проявів нерівності жінок та чоловіків і недопущення дискримінації*
- 5.2. *Зниження рівня насильства за ознакою статі та домашнього насильства, забезпечення ефективного запобігання його проявам та надання своєчасної допомоги постраждалим*
- 5.3. *Розширення доступу населення до послуг із планування сім'ї та зниження рівня підліткової народжуваності*
- 5.4. *Забезпечення надання державної підтримки для розвитку інфраструктури дошкільної освіти та здійснення догляду за дітьми та членами сім'ї, які потребують сторонньої допомоги, а також заохочення до рівного розподілу домашньої роботи та такого догляду*

Завдання:

5.5.

Забезпечення рівних можливостей представництва жінок і чоловіків на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті

5.6.

Розширення економічних можливостей жінок

5.7.

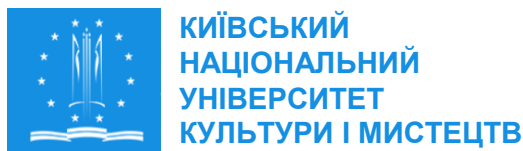
Забезпечення наскрізності принципів гендерної рівності в освіті

Політика та інтеграція Університету

- *Забезпечення ліквідації всіх форм дискримінації жінок;*
- *Наявність політики щодо усунення дискримінації трансгендерних людей;*
- *Забезпечення захисту осіб, які повідомляють про дискримінацію;*
- *Забезпечення рівних можливостей жінкам займати керівні посади в Університеті.*

ЗАЗНАЧЕНІ ПРІОРИТЕТИ ВІДОБРАЖЕНО В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ УНІВЕРСИТЕТУ

- *Статут КНУКиМ (http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/norm_documents/statut_knukim.pdf)*
- *Етичний кодекс учасників освітнього процесу Київського національного університету культури і мистецтв (http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/norm_documents/etichni_kodeks.pdf)*
- *Положення про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій у КНУКиМ (http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/norm_documents/polozhennya_pro_konflikt.pdf)*
- *Політика та процедура (порядок) вирішення конфліктних ситуацій (http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/certificate_accreditation/public_information/5.pdf)*
- *План заходів спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти (http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/certificate_accreditation/public_information/5.pdf)*
- *Положення про Соціально-психологічний центр КНУКиМ (http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/social_psihology.pdf)*

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

В Університеті регулярно проводяться кампанії з підвищення обізнаності, тренінги та освітні сесії для викладачів, студентів і працівників щодо етики спілкування, запобігання та протидії насильству, булінгу, дискримінації та гендерної нерівності. Ці заходи спрямовані на формування безпечного, шанобливого, комфортного й підтримувального середовища.

Протягом навчання викладачі кафедри філософії та педагогіки разом зі студентами різних факультетів та спеціальностей КНУКіМ є ініціаторами та учасниками цих заходів. Це створює міждисциплінарний простір, де можна обговорювати проблеми насильства, булінгу, дискримінації та гендерної нерівності з різних точок зору. Такі тренінги, вебіари та дискусії формують культуру поваги й безпеки в університетському середовищі. Вони допомагають студентам і викладачам не лише краще розуміти етичні принципи спілкування, а й практично застосовувати їх у щоденному житті.

Психологічний супровід освітнього процесу — одне з пріоритетних завдань Київського національного університету культури і мистецтв в непростих реаліях війни.

Професійні психологи центру надають здобувачам освіти та співробітникам Університету психологічну підтримку, проводять тренінги, вебіари, лекції, психологічні ігри, індивідуальні консультації. Консультації проводяться в приміщенні Соціально-психологічного центру або онлайн з огляду на потреби конкретної людини.

Фахівці Соціально-психологічного центру здійснюють моніторинг психологічного клімату в Університеті, розробляють інформаційні матеріали та рекомендації, що допомагають студентській молоді і науково-педагогічним працівникам ефективно діяти та самореалізуватися.

Соціально-психологічний центр включає консультації, групові зустрічі та кризову допомогу для осіб, які постраждали від дискримінації або психологічного тиску. Підтримка надається конфіденційно, професійно та із дотриманням етичних стандартів.

<https://knukim.edu.ua/soczialno-psyhologichnyj-czentr/>

<https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Gender-na-dyskryminacziya-2.pdf>

Виконуючи міжнародні зобов'язання, Україна стала першою країною у світі, що розробила та ухвалила Національний план дій із виконання Резолюції 1325 під час активного збройного конфлікту, розпочатого Російською Федерацією у 2014 році.

Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» ухвалена Радою Безпеки ООН 31 жовтня 2000 р., та резолюції Ради Безпеки ООН [1820](#), [1888](#), [1889](#), [1960](#), [2106](#), 2122, 2242, 2467, 2493, які разом формують порядок денний «Жінки, мир, безпека».

<https://ukraine.unwomen.org/uk/shcho-my-robymo/zhinky-myr-ta-bezpeka>

Резолюція 1325 є однією з найбільш важливих резолюцій РБ ООН у сфері політики безпеки. Цей документ наголошує на важливій ролі жінок у запобіганні і врегулюванні конфліктів та в розбудові миру, а також закликає держави-члени забезпечити більш активну участь жінок на всіх рівнях прийняття рішень в національних, регіональних і міжнародних інститутах, у механізмах запобігання, управління та вирішення конфліктів. Резолюція стала інституційною рамкою для інтеграції жінок до безпекового сектору.

У жовтні 2020 року Уряд України прийняв рішення про [затвердження](#) Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року. У 2022 році НПД був оновлений з огляду на нові виклики. Він, зокрема, визначає 5 стратегічних цілей:

Стратегічна ціль 1: Забезпечення рівноправної участі жінок і чоловіків у прийнятті рішень щодо запобігання конфліктам, розв'язання конфліктів, постконфліктного відновлення на всіх рівнях та в усіх сферах, зокрема в секторі безпеки і оборони.

Стратегічна ціль 2: Створення гендерно чутливої системи ідентифікації безпекових викликів, запобігання таким викликам, реагування на них.

Стратегічна ціль 3: Забезпечення процесу постконфліктного відновлення, розбудови та впровадження системи перехідного правосуддя за принципами забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Стратегічна ціль 4: Забезпечення захисту від насильства за ознакою статі, сексуального насильства (в умовах збройного конфлікту та в мирний час).

Стратегічна ціль 5: Забезпечення розвиненої інституційної спроможності виконавців Національного плану для ефективного впровадження порядку денного «Жінки, мир, безпека» відповідно до міжнародних стандартів.

Військові конфлікти здійснюють значний вплив на життя жінок і чоловіків. Достатньо велика частина жінок не є пасивними спостерігачками. Вони виконують активні функції – служать у збройних силах, правоохоронних органах, добровольчих батальйонах. Жінки складають більшість волонтерських груп та організацій, надаючи допомогу як військовим, так і громадянам, що залишилися на тимчасово окупованій території, а також внутрішньо переміщеним особам.

Жінки складають більшу частину населення, яке змушене переміщуватись, щоб знайти безпечніше місце проживання для себе, своїх дітей, рідних.

На новому місці жінки стикаються з необхідністю адаптуватися до інших умов проживання, часто гірших за попередні. Уся робота з догляду за дітьми, влаштування їх в навчальні заклади, пошук нового місця роботи та засобів до існування також лягає на плечі жінок. Крім того, додається необхідність догляду за літніми батьками чи іншими родичами.

У ситуації війни і насильницького конфлікту біологічна різниця між статями перебільшується культурою і традиціями суспільства. Від чоловіків вимагається готовність боротися, а від жінок – підтримувати чоловіків.

Наразі розроблено проєкт Національного плану дій (НПД) з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період 2026–2030 років, який є стратегічним документом, спрямованим на інтеграцію гендерних підходів у сфери безпеки, оборони та постконфліктного відновлення України. та плану заходів з його виконання у 2026–2030 роках.

Основні акценти плану:

Участь у переговорах: особлива увага приділяється забезпеченню належного представництва жінок у переговорних процесах, миротворчих ініціативах та на всіх рівнях прийняття рішень щодо запобігання й урегулювання конфліктів.

Інклюзивне відновлення: документ фокусується на справедливому та інклюзивному післявоєнному відновленні з урахуванням потреб жінок і дівчат.

Захист та запобігання: план передбачає посилення захисту від сексуального та гендерного насильства, а також розвиток систем раннього попередження конфліктів.

Локалізація: передбачена активна розробка регіональних планів дій для ефективного реагування на потреби конкретних громад, зокрема на деокупованих територіях.

Розробка проєкту плану тривала протягом 2025 року за участю Міністерства соціальної політики, Урядової уповноваженої з питань гендерної політики та ООН Жінки в Україні.

Станом на січень 2026 року підготовка документа перебуває на завершальному етапі.

Гендерна рівність в Україні закріплена в Конституції (стаття 24), що гарантує рівні права чоловікам і жінкам, хоча виклики залишаються; законодавство забороняє дискримінацію у праці, а уряд впроваджує політики для досягнення рівності (рівна оплата, поєднання роботи й сім'ї), що відображається у позитивній динаміці рейтингу Глобального індексу гендерного розриву, особливо з огляду на збільшення ролі жінок під час війни

Для більш ефективного забезпечення реалізації державної політики у сфері гендерної рівності, Нацсоцслужба співпрацює з громадськими та міжнародними організаціями, які здійснюють свою діяльність у цій сфері, такими як: Національна рада жінок України, „Благодійне товариство „Київський інститут гендерних досліджень”, Центр „Розвиток демократії”, Спілка жінок України, Структура ООН Жінки в Україні, Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні, Рада Європи в Україні та ін.

До основних завдань Нацсоцслужби у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків належить:

- участь у розробленні заходів, спрямованих на забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства;
- підготовка пропозицій щодо формування Національного плану дій стосовно впровадження гендерної рівності;
- узагальнення виконання державних програм з питань гендерної рівності;
- здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контроль за дотриманням гендерної рівності під час вирішення кадрових питань у центральних і місцевих органах виконавчої влади;
- організація навчання державних службовців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- підготовка разом з іншими центральними органами виконавчої влади науково обґрунтовані пропозиції щодо забезпечення гендерної рівності;
- організація в установленому порядку проведення наукових та експертних досліджень з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- проведення моніторингу та узагальнення результатів забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у різних сферах життя суспільства;
- облік випадків дискримінації за ознакою статі, узагальнення інформації про такі випадки, внесення пропозицій щодо їх усунення;
- вжиття заходів для скасування дискримінаційних норм, виявлених за результатами гендерно-правової експертизи законодавства.

Основні міжнародні правові акти для впровадження принципів ґендерної рівності

- Статут ООН і Статут Міжнародного суду
- Загальна декларація з прав людини
- Конвенція Організації об'єднаних націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та Факультативний протокол до неї
- Пекінська декларація та Платформа дій
- Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй
- Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року, визначені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 р. № 70/1
- Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”, ухвалена Радою Безпеки ООН 31 жовтня 2000 р., та резолюції Ради Безпеки ООН 1820, 1888, 1889, 1960, 2106, 2122, 2242, 2467, 2493, які разом формують порядок денний “Жінки, мир, безпека”
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони

Національні нормативно-правові акти з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

- Закон України „Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”
- Закон України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”
- Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722 “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 травня 2025 р. № 439-р "Деякі питання реалізації Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року"
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544-р „Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року”
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1578 „Про затвердження плану заходів з реалізації зобов’язань Уряду України, взятих в рамках міжнародної ініціативи “Партнерство Біарріц” з утвердження гендерної рівності”
- Указ Президента України від 14 травня 2021 року № 225 „Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року „Про Стратегію людського розвитку”
- Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 930 «Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1190-р «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні»
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1517-р «Питання збору даних для моніторингу гендерної рівності»

Національні нормативно-правові акти з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

- Наказ Міністерства соціальної політики від 14.04.2020 № 257 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання гендерного впливу галузевих реформ»
- Наказ Міністерства соціальної політики від 09.08.2021 № 448 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення гендерного аудиту підприємствами, установами та організаціями»
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2023 р. № 815-р «Про схвалення Національної стратегії подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2023—2025 роки»
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 р. № 1163-р «Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації»
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1128-р «Про схвалення Концепції комунікації у сфері гендерної рівності»
- Наказ Міністерства фінансів України від 02.01.2019 № 1 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі»

Забезпечення гендерної рівності та сталого розвитку суспільства в Україні

Забезпечення гендерної рівності та сталого розвитку суспільства в Україні є пріоритетом. У нинішніх умовах, коли Україна стикається з численними викликами через повномасштабне російське вторгнення, спостерігається збільшення кількості вразливих категорій, як серед жінок, так і чоловіків. Війна істотно погіршує гендерну нерівність, що вимагає нових, ефективних підходів для розв'язання цих проблем.

Відповідаючи на ці виклики, Уряд України прийняв та реалізує низку стратегічних документів у сфері гендерної рівності на період до 2030 року.

Також на разі Уряд України приділяє особливу увагу імплементації Стамбульської конвенції, акцентуючи на її реалізації на законодавчому та інституційному рівнях. Вона спрямована на захист прав жінок та запобігання насильству, яке часто ґрунтується на гендерній нерівності.

Стамбульська конвенція або Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, є важливим міжнародним договором, ухваленим у Стамбулі 11 травня 2011 року. Цей документ має на меті захист жінок від усіх форм насильства, а також запобігання, переслідування та ліквідацію насильства щодо жінок і домашнього насильства. Основні аспекти Стамбульської конвенції:

- **Превенція насильства:** Конвенція зобов'язує держави-учасниці впроваджувати заходи для запобігання насильству, зокрема через освіту, підвищення обізнаності суспільства та тренінги для спеціалістів, що працюють із постраждалими.
- **Захист постраждалих:** Документ вимагає створення ефективних механізмів захисту жертв насильства, включаючи доступ до притулків, гарячих ліній і служб підтримки.
- **Переслідування злочинців:** Конвенція зобов'язує держави забезпечити відповідальність винних осіб за вчинені акти насильства. Це включає криміналізацію насильства, сексуального насильства, переслідування, примусового шлюбу, каліцтва жіночих статевих органів, примусових абортів і стерилізації.
- **Комплексний підхід:** Документ вимагає від держав міжвідомчої співпраці для координації заходів щодо запобігання насильству і допомоги постраждалим, а також включення громадських і жіночих організацій у цей процес.
- **Міжнародний моніторинг:** Виконання положень Стамбульської конвенції контролює незалежна група експертів – GREVIO (Група експертів із протидії насильству щодо жінок та домашньому насильству).
- **Значення для країн:** Підписання та ратифікація Стамбульської конвенції є важливим кроком для держав, що прагнуть запобігати гендерному насильству та підтримувати рівноправність і безпеку. Конвенція служить ефективним інструментом у боротьбі з домашнім насильством і насильством за ознакою статі, сприяючи розробці законодавчих і практичних заходів, спрямованих на підтримку прав жінок і захист постраждалих.

Для України підписання документа стало важливим кроком у захисті прав жінок та запровадженні комплексних заходів для боротьби з домашнім і гендерним насильством на національному рівні.